

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	6	5	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	0	7
---	---	---	---

**Master of Arts (Economics) 1st Semester
(1129)**

**INTERNATIONAL ECONOMICS
Paper-MAECO-104 (In all Mediums)**

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- Attempt **five** questions in all, selecting **one** question from each of the **four** units. Question No. **1** is compulsory.

1. Answer any **10** parts of the following in brief (**20-25**) words each:

- (a) Explain the principle of comparative advantage with the help of an example.
- (b) What is meant by intra-industry trade ?
- (c) Illustrate diagrammatically trade between 2 countries under increasing opportunity costs.
- (d) What is Leontief Paradox ?
- (e) Differentiate between tariff and non-tariff barriers in trade.
- (f) Define immiserizing growth.
- (g) What do you mean by 'gains from trade'?
- (h) List the various forms of economic integration.

- (i) Explain the J-curve effect.
- (j) State the Marshall-Lerner condition for maintaining balance of payments equilibrium.
- (k) What is the difference between spot and forward rates of exchange ?
- (l) On what basis is a country classified as small or large in trade theory ?
- (m) What do you mean by currency swaps ?
- (n) Define international monetary system.
- (o) What is neo-protectionism ? 10×2=20

UNIT-I

- 2. Discuss Heckscher-Ohlin theory of international trade. How is it an improvement over comparative cost theory ? 15
- 3. Critically examine Haberler's opportunity cost theory of trade. 15

UNIT-II

- 4. Explain the trade diversion and trade creation effects of customs union. Which are more important for the growth of world trade ? 15
- 5. Discuss the effects of a tariff on the terms of trade under general equilibrium analysis. 15

UNIT-III

6. Write short notes on :

(a) Components of Balance of Payments.

(b) Foreign Trade Multiplier. 15

7. Discuss the IS-LM-FE model for maintaining both internal and external balance of payments. 15

UNIT-IV

8. Explain the following :

(a) Hedging (b) Speculation (c) Arbitrage 15

9. Discuss the major developments in the international monetary system from post-World War II to till date. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पाँच प्रश्न करें। दी गई चार यूनिटों से प्रत्येक में से एक प्रश्न करें। प्रश्न सं. 1 अनिवार्य हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं 10 भागों का (20-25) शब्दों में संक्षिप्त उत्तर दें।

(क) एक उदाहरण की मदद से तुलनात्मक लाभ के सिद्धांत को समझाइए।

(ख) इंट्रा-उद्योग व्यापार से क्या अभिप्राय है ?

(ग) बढ़ती अवसर लागतों के तहत 2 देशों के बीच व्यापार का आरेखीय रूप विस्तृत करें।

- (घ) उत्तोलन विरोधाभास क्या है ?
- (ङ) व्यापार में टैरिफ और गैर-टैरिफ बाधाओं के बीच अंतर करें।
- (च) इमीसराइजिंग वृद्धि को परिभाषित करें।
- (छ) व्यापार से लाभ से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (ज) आर्थिक एकीकरण के विभिन्न रूपों को सूचीबद्ध करें।
- (झ) J-वक्र प्रभाव की व्याख्या कीजिए।
- (ञ) भुगतान संतुलन को बनाए रखने के लिए मार्शल-लर्नर की स्थिति बताएं।
- (ट) विनिमय की स्पोर्ट और फॉरवर्ड दरों में क्या अंतर है ?
- (ठ) व्यापार सिद्धांत में किस आधार पर एक देश को छोटे या बड़े के रूप में वर्गीकृत किया गया है ?
- (ड) मुद्रा विनिमय का क्या मतलब है ?
- (ढ) अंतर्राष्ट्रीय मौद्रिक प्रणाली को परिभाषित करें।
- (ण) नव-संरक्षणवाद क्या है ? 10×2=20

यूनिट—I

2. अंतर्राष्ट्रीय व्यापार के हेक्सचर-ओहलिन सिद्धांत की चर्चा करें। यह तुलनात्मक लागत सिद्धांत पर एक सुधार कैसे है ? 15
3. हैबलर के व्यापार के अवसर लागत सिद्धांत की आलोचनात्मक रूप से जाँच करें। 15

यूनिट—II

4. सीमाशुल्क संघ के व्यापार मोड़ और व्यापार सृजन प्रभावों की व्याख्या करें। विश्व व्यापार की वृद्धि के लिए कौन से अधिक महत्वपूर्ण हैं ? 15

- (ਅ) ਅੰਤਰ-ਉਦਯੋਗ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (ੲ) ਵਪੀਆਂ ਮੌਕਿਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਦਾ ਆਰੇਖੀਯ ਰੂਪ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
- (ਸ) ਉਤੋਲਨ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਹ) ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਟੈਰਿਫ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟੈਰਿਫ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
- (ਕ) ਸਥਿਰ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ਖ) 'ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਲਾਭ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ਗ) ਆਰਥਿਕ ਏਕੀਕਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।
- (ਘ) J-ਵਕਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ਙ) ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਰਸ਼ਲ-ਲਰਨਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- (ਚ) ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀਆਂ ਸਪਾਟ ਅਤੇ ਫਾਰਵਰਡ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
- (ਛ) ਵਪਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (ਜ) ਮੁਦਰਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ਝ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- (ਵ) ਨਵ-ਰੱਖਿਆਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ? 10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਹੇੱਕਸਚਰ-ਓਹਲਿਨ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਲਾਗਤ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ? 15
3. ਹੈਬਰਲਰ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਮੌਕਾ ਲਾਗਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸੀਮਾ ਸੁਲਕ ਸੰਘ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੈਂਡ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ? 15
5. ਆਮ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਟੈਰਿਫ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(ੳ) ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਘਟਕ
(ਅ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਗੁਣਾਂਕ। 15
7. ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਈ. ਐਸ.-ਐਲ. ਐਮ.-ਐਫ. ਆਈ. (IS-LM-FE) ਮਾਡਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
(ੳ) ਬਚਾਵ ਵਿਵਸਥਾ
(ਅ) ਅਟਕਲਾਂ
(ੲ) ਮੱਧਯਸਥਤਾ। 15
9. ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15